

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Västerbottens län

September 2017

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Västerbottens län	4
Det ekonomiska läget och näringslivet i Västerbottens län	6
<i>Näringslivet i Västerbottens län</i>	6
Småföretagsbarometern – Västerbottens län	8
<i>Konjunkturindikatorn</i>	8
<i>Sysselsättning</i>	11
<i>Orderingång</i>	12
<i>Tackat nej till order</i>	13
<i>Omsättning</i>	14
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	15
<i>Företagens prisförväntningar</i>	16
Expansionsutsikter och hinder för expansion	16
<i>Konjunkturrisiker</i>	19
<i>Politiska risker</i>	19
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	20

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalet för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Västerbottens län

- **Småföretagskonjunkturen** i Västerbotten har förbättrats avsevärt under det gångna året. Konjunkturindikatorn har ökat från 103 till 115 på ett års tid och hamnar därmed klart över riksgenomsnittet som har ett netttotal på 74. Indikatorn har ökat sedan 2013 och förväntningarna på de kommande tolv månaderna är fortsatt goda bland företagen i länet.
- **Sysselsättningstillväxten** har ökat i Västerbotten sedan 2013 och i fjolårets rapport såg länet en stark ökning i sysselsättningstillväxten. Antalet sysselsatta i Västerbottens småföretag och nettotalet ökar i år från 12 till 16.
- **Tillväxttakten för orderingången** i Västerbottens län har utvecklats mycket bra sedan 2016 års mätning, den ligger på netttotal 45, vilket är högre än riksgenomsnittet där nettotalet är 32. Från att ha haft en sämre utveckling av orderingången än riket under 2013/14, har länet placerat sig över riksgenomsnittet i de två senaste mätningarna och har i år Sveriges starkaste orderutveckling tillsammans med Kalmar län.
- **Omsättningstillväxten** i Västerbottens län har ökat sedan 2016 års mätning. Den totala omsättningstillväxten uppgår i år till nettotalet 54 och är avsevärt högre än för landets genomsnitt på 32. Det är även den starkaste omsättningstillväxten av alla län i Sverige.
- **Tillväxten av lönsamheten** i företagen i Västerbottens län har ökat det senaste året. Under de senaste tolv månaderna har nästan hälften, 46 procent, av länets företag upplevt en förbättrad lönsamhet och nettotalet för lönsamhetstillväxten är i årets mätning 36.
- Utvecklingen i Västerbottens län varit mycket god under det senaste året och länets småföretag är optimistiska om expansionsutsikterna framöver. Av företagen i Västerbottens län upplever 78 procent att de har **goda utsikter att expandera** på sikt, vilket är en ökning med 18 procentenheter sedan fjolårets rapport. Samtidigt är det nästan 9 av 10 av Västerbottens företag som uppger att de vill växa.
- Det främsta **tillväxthindret** hos småföretagen i Västerbottens län är svårigheterna med att finna lämplig arbetskraft, vilket 22 procent av företagen uppger. Det är en klar förbättring från i fjol, då var tredje företag ansåg att detta var främsta tillväxthindret.
- En försvagad inhemsk konjunktur är den största **konjunkturrisken** enligt 50 procent av företagen i länet. Löneökningar ses som den främsta konjunkturrisken för 13 procent av företagen i Västerbotten, vilket är en högre andel än i fjol. Det är även 12 procent av företagen som inte ser någon risk, vilket sannolikt är en följd av det goda konjunkturläget i länet.

- **Den största politiska risken** är potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter vilket anges av 40 procent av Västerbottens alla företag, vilket även är en ökning från fjolårets resultat. Ökade skattekostnader och oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn upplevs som de främsta riskerna av 25 respektive 18 procent av länets företag.

Det ekonomiska läget och näringslivet i Västerbottens län

Den svenska tillväxten mätt som bruttonationalprodukten, BNP, växte med 3,2 procent under 2016. Konjunkturläget i Sverige har fortsatt att förbättras och ekonomin har haft en bra utveckling med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt som följd. BNP-tillväxten föll dock tillbaka något under 2016 jämfört med 2015 då BNP-tillväxten var 4,1 procent. Detta var också i linje med 2016 års Småföretagsbarometer som visade på en fortsatt god tillväxt, men med förväntningar om något lägre tillväxt under 2016.

Den goda konjunkturutvecklingen drivs i stor utsträckning av export och investeringar, medan offentlig konsumtion växer i lägre takt. De svenska hushållen och den inhemska konsumtionen driver också en stor del av tillväxten. Arbetslösheten har minskat, men samtidigt består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst mellan inrikes och utrikes födda.¹ Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden.² Fortsatt kompetensbrist och svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är därför även fortsättningsvis ett tillväxthinder för småföretagen.

Det är de små och medelstora företagen som utgör ryggraden, tillväxten och stabiliteten i ekonomin. Under de senaste decennierna har de små företagen haft den viktigaste rollen i jobbskapandet, hela 4 av 5 jobb skapas i företag med färre än 50 anställda.

Omvärldskonjunkturen har fortsatt att stärkas samtidigt som det råder ökad optimism i världsekonomin. En starkare omvärldskonjunktur med stigande investeringar gynnar också de svenska småföretagen genom att svensk export ökar. Efterfrågan i Europa förväntas fortsätta att förbättras men i vilken utsträckning beror bland annat på utvecklingen i omvärlden liksom på konsekvenserna av Storbritanniens framtida EU-utträde, Brexit.

I Sverige är förtroendet för den offentliga ekonomin starkt, liksom företagens förväntningar på utvecklingen framöver. Samtidigt finns det flera osäkerhetsfaktorer både i omvärlden och på hemmaplan. Sveriges småföretagare behöver tydlighet och förutsägbarhet. Snabba politiska svängningar med förändrade regelverk och skatter som resultat är inget som gynnar företagande på sikt, tvärt om så minskar viljan att göra investeringar och att anställa eller på annat sätt växa med företaget.

Näringslivet i Västerbottens län

Traditionellt och på grund av naturtillgången är träindustrin med relaterade verksamheter en stor del av näringslivet i Västerbotten. Även de s.k. gröna näringarna växer liksom serviceverksamheter inom turism, och handel. Den offentliga sektorn är fortfarande en betydande arbetsgivare i länet. Näringslivet i Västerbottens län präglas trots det av en relativt stark företagarkultur, där de större företagen nu gått förbi offentlig sektor i tillväxten av jobb.

Den lokala näringslivspolitikerna genom bl.a. Länsstyrelsen arbetar för att skapa en ekonomiskt hållbar utveckling och öka sysselsättningen och uppmuntrar näringslivet att

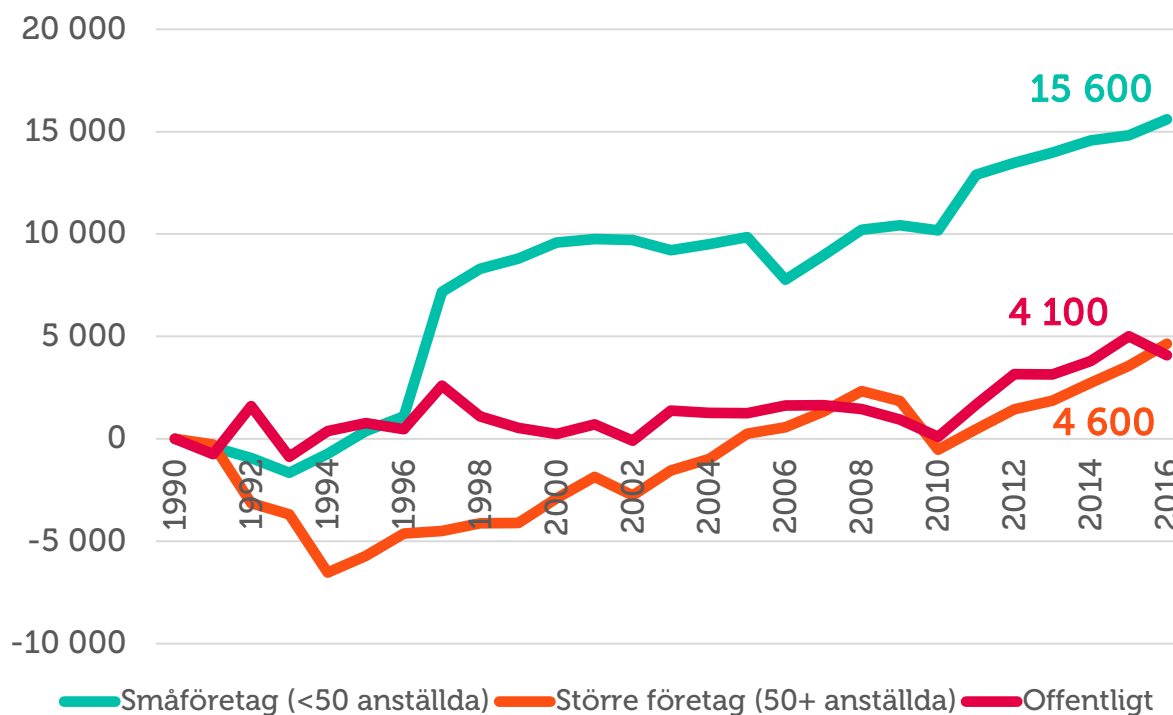
¹ SCB, AKU juli 2016

² Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

arbeta med frågor som rör jämställdhet, miljö och integration. Detta förutsätter en god infrastruktur liksom ett brett samarbete med näringsliv, kommuner och andra organisationer. Dialogen med och inom näringslivet är avgörande för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för sysselsättnings-tillväxten i Västerbottens län.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Västerbotten län sedan 1990 (källa: SCB)³

³ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Västerbottens län

Konjunkturindikatorn

Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

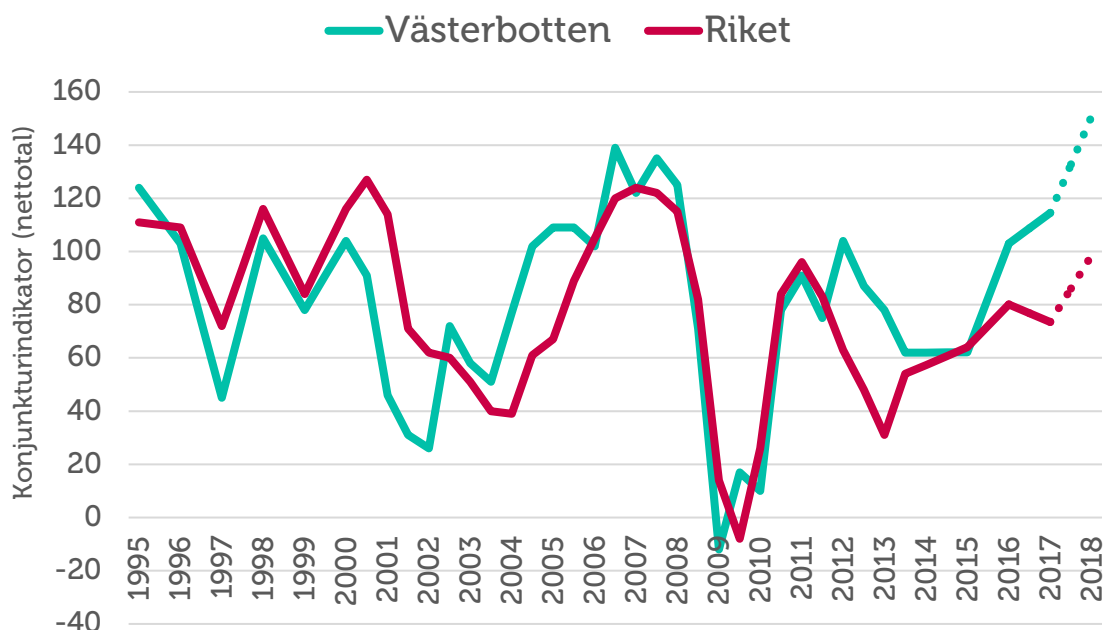
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

I Småföretagsbarometern redovisar vi Västerbotten läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Småföretagarkonjunkturen i Västerbotten har förbättrats avsevärt under det gångna året. Konjunkturindikatorn har ökat från 103 till 115 på ett års tid och hamnar därmed klart över riksgenomsnittet som har ett nettotal på 74, endast Kalmar har en högre indikator. Indikatorn har ökat sedan 2013 och förväntningarna på de kommande tolv månaderna är fortsatt goda bland företagen i länet.

Konjunkturen för småföretagen i Västerbottens län försämrades dramatiskt mellan 2008 och 2009. Från att år 2007 ha nått ett värde på cirka 135, bottnade index våren 2009 med ett värde på -12. Utvecklingen har generellt varit i linje med, eller något bättre än, riket som genomsnitt under de senaste åren. I årets mätning ser vi dock att Västerbottens utveckling gått betydligt starkare än riksgenomsnittet.

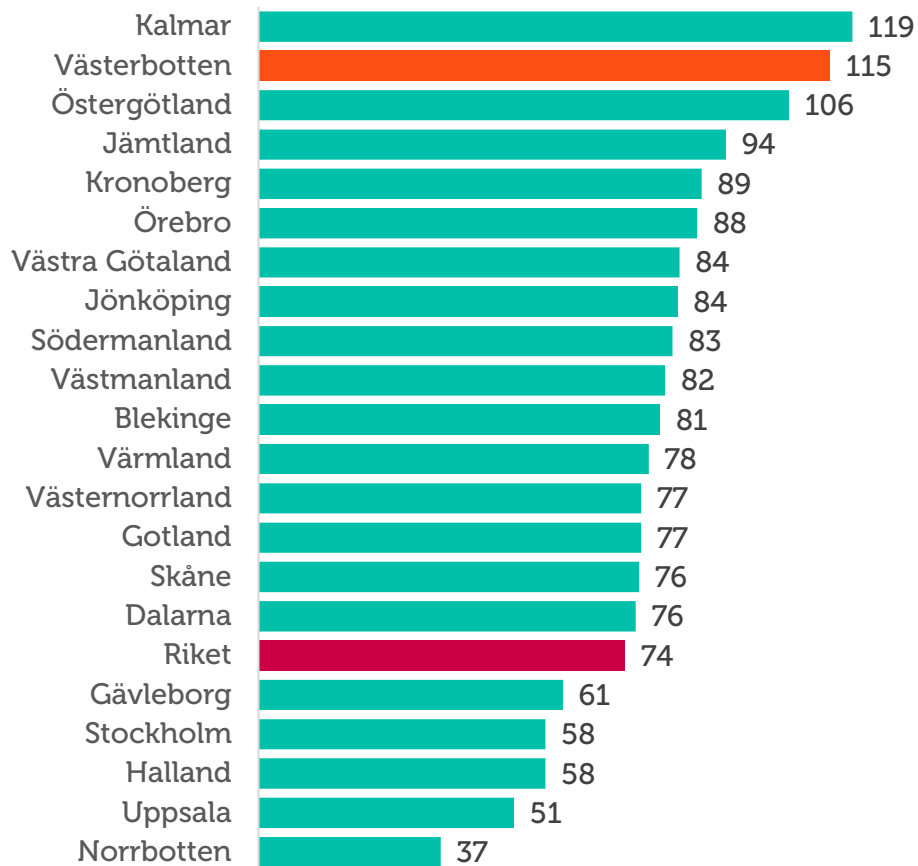
Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Västerbottens län och riket 1995-2017

Västerbotten är ett län som utmärker sig även detta år genom en stark konjunkturindikator. Utmärkande för Västerbotten det gångna året är en tillväxt i samtliga delfaktorer. En direkt bidragande orsak kan vara den expansiva finanspolitiken och stora utgiftsökningar i den offentliga sektorn. Om tillverkningsindustrin dessutom påverkas av internationell efterfrågan och av låga råvarupriser så är det lättare att förstå varför svängningarna i konjunkturutvecklingen kan upplevas som stora mellan enskilda år.

Västerbottens företag har mycket höga förväntningar om utvecklingen framöver. Om dessa ska uppfyllas är avhängigt på vikten av att fokusera på hur det lokala företagsklimatet kan utvecklas och förbättras på regional nivå. Det är viktigt med en generell näringspolitik som vilar på stabila och förutsägbara regler liksom att konkurrens sker på lika villkor. På så sätt skapas förutsättningar för fler jobb i växande företag i hela regionen. Entreprenörskap och företagande är två av de viktigaste faktorerna för jobb och tillväxt, inte minst på landsbygden.

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2017

Torbjörn Halvardsson *Regionchef Företagarna, Norrbotten, Västerbotten*

Företagen i Västerbotten har haft en mycket positiv utveckling det senaste året. Förväntningarna för ett år sedan var en inbromsning av konjunkturen, men utvecklingen blev i stället en fortsatt uppgång.

Sysselsättningen, orderutvecklingen samt omsättningsutvecklingen har förbättrats och denna positiva utveckling förväntas fortsätta under det kommande året. Lönsamhetsutvecklingen som förväntades plana ut under 2016, har på grund av den förbättrade konjunkturutvecklingen kraftigt förbättrats och den utvecklingen förväntas också bestå.

Totalt är tillväxten i Västerbotten betydligt bättre än riksnittet och länet visar på den näst bästa utvecklingen i landet. Denna positiva utveckling innebär även att allt fler företag har nått produktionsmax och länet toppar nu andelen företag som ser goda expansionsmöjligheter under det närmaste året.

Det stora tillväxthindret är som tidigare år svårigheterna att finna lämplig ny arbetskraft. Totalt tackar 31 % av företagen nej till nya order på grund av arbetskraftsbrist.

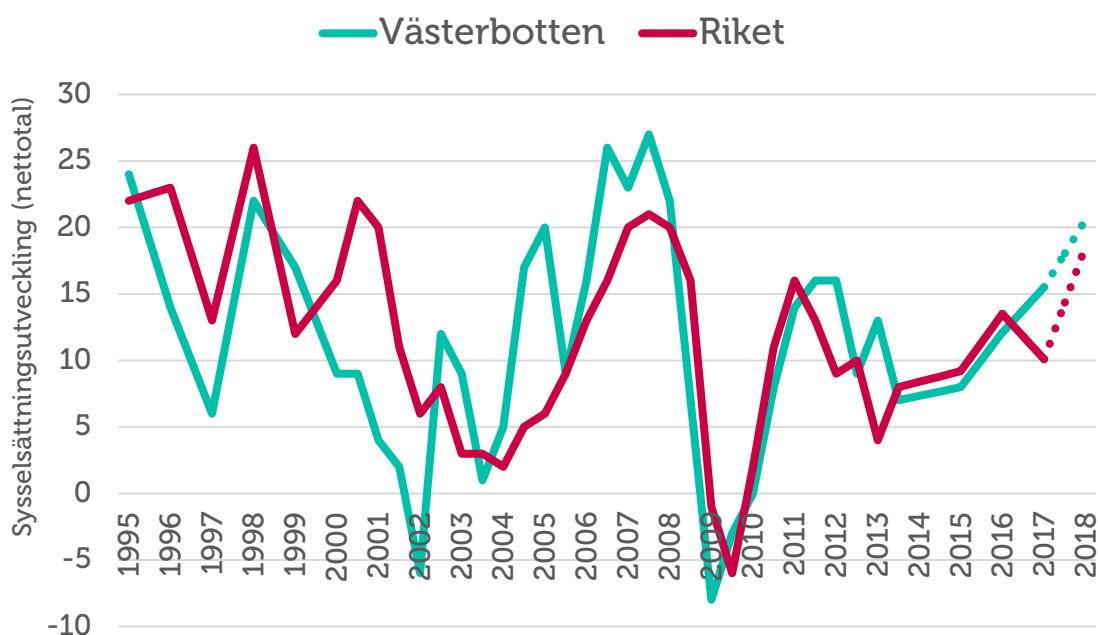
Förväntningarna inför kommande år är mycket positiva, men på grund av svårigheter att rekrytera ny arbetskraft är många företagare fortsatt försiktiga i sina förväntningar.

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningstillväxten har ökat i Västerbotten sedan 2013 och i fjolårets rapport såg länet en stark ökning i sysselsättningstillväxten. Antalet sysselsatta i Västerbotten fortsätter att öka och det sammanvägda nettotalet ökar i år från 12 till 16. Totalt sett säger nästan var fjärde företag i länet, 23 procent, att man har ökat sin personalstyrka och endast 7 procent svarar att de minskat antalet anställda. Prognosen för de kommande tolv månaderna är att tillväxten i länets sysselsättning fortsätter öka. En bidragande orsak till den positiva utvecklingen är troligen en fortsatt återhämtning i den inhemska och internationella konjunkturen, med ökad exportefterfrågan som följd.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (nettotal) i Västerbottens län och riket 1995-2017

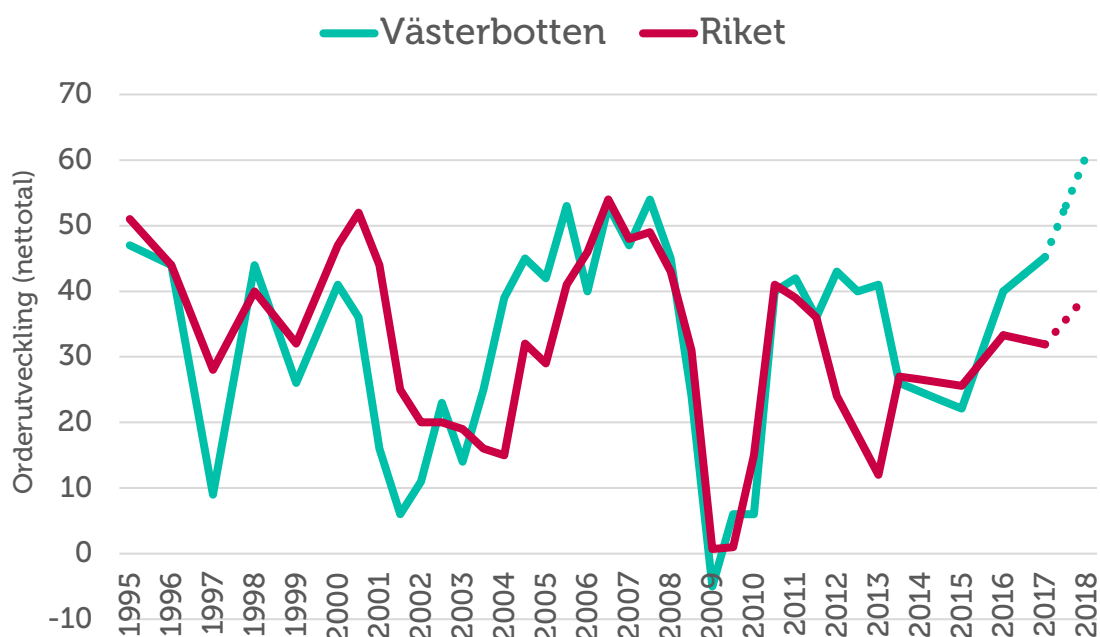

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Tillväxttakten i orderingången i Västerbottens län har utvecklats mycket bra sedan 2016 års mätning, den ligger på netttotal 45, vilket är högre än riksgenomsnittet där nettotalet är 32. Från att ha haft en sämre utveckling av orderingången än riket under 2013/14, har länet placerat sig över riksgenomsnittet i de två senaste mätningarna och har i år Sveriges starkaste orderutveckling tillsammans med Kalmar län. Totalt är det 54 procent av företagen i Västerbotten som haft en ökad orderingång medan endast 9 procent haft en minskad orderingång de senaste tolv månaderna. Förväntningarna på året som kommer är att orderingången ska fortsätta att öka.

Figur 5 Orderutveckling (nettotal) i Västerbottens län och riket 1995-2017

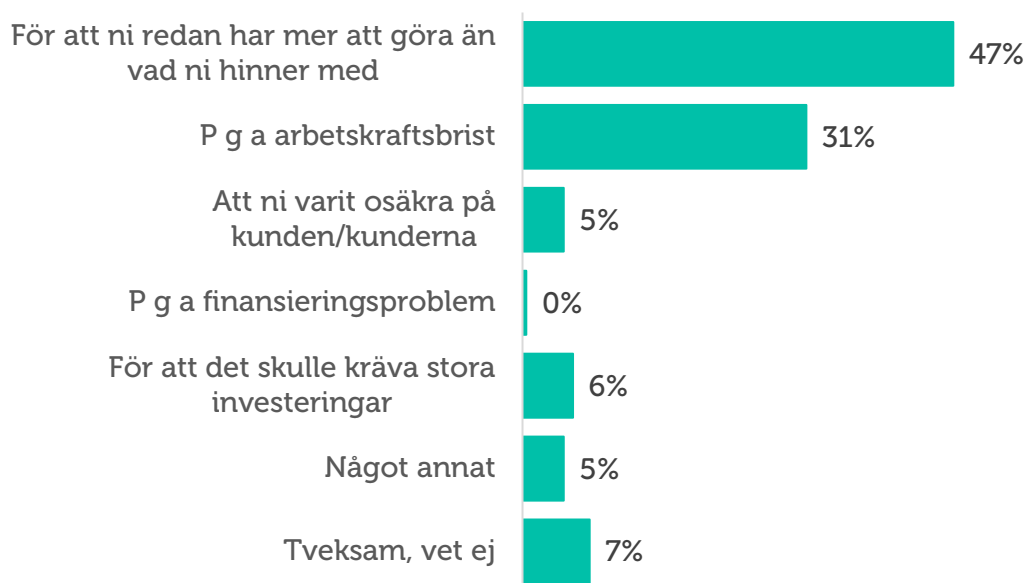
Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag behöva tacka nej till order. De senaste tolv månaderna har 27 procent av företagen i länet tvingats tacka nej till order. Det är betydligt lägre än genomsnittet för riket som helhet, där 42 procent tvingats tacka nej till order de senaste tolv månaderna.

Den främsta anledningen till att företagen avstått från order är att de redan har mer att göra än vad de hinner med, vilket uppges av 47 procent av företagen. Detta är en något lägre andel än för riket som helhet där 51 procent av de som tackat nej till order gjort det på grund av kapacitetsbrist. Svårigheten med att hitta rätt personal och nyanställa kan resultera i att företagen har svårt att ställa om verksamheten för att möta tillväxttakten, vilket leder till att de får fullt kapacitetsutnyttjande.

Arbetskraftsbrist, exempelvis kompetens- eller matchningsproblem, anges av 31 procent som den främsta anledningen. Detta är en betydligt högre andel än för riksgenomsnittet, vilket tyder på att just kompetensbrist kan vara ett betydande tillväxthinder för företag i Västerbottens län. Att få rätt förutsättningar för att nyanställa, kompetensförsörja och utveckla genom att exempelvis enklare kunna få finansiering samt politiska reformer i form av exempelvis sänkta arbetsgivaravgifter kan motverka hinder för expansion och minskad orderingång på grund av kapacitetsbrist.

Figur 6 Tackat nej till order

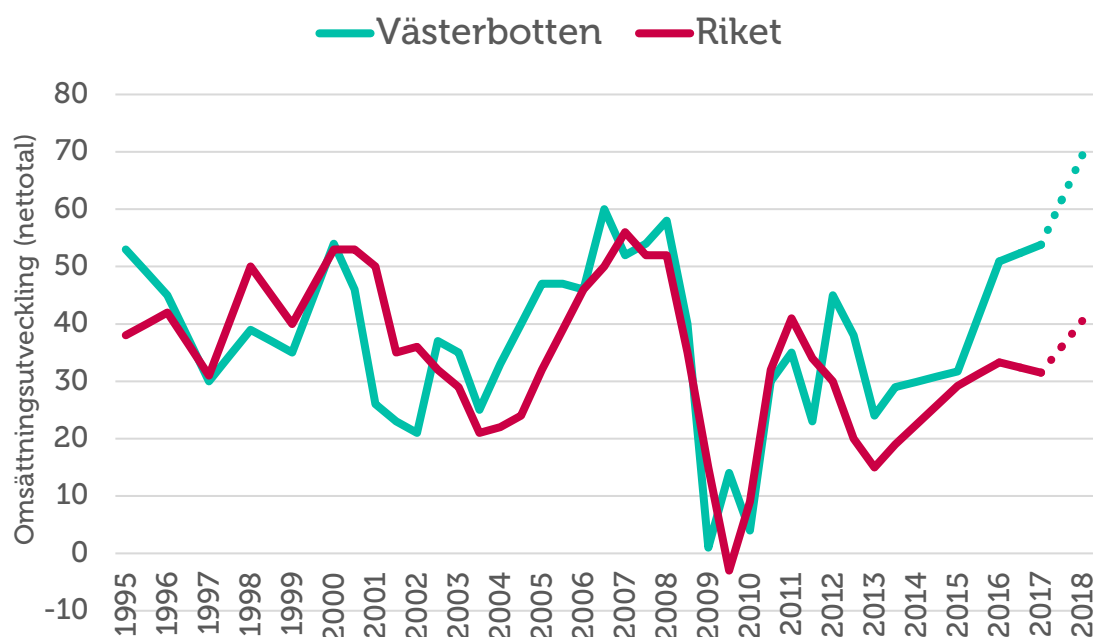

Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Västerbottens län har ökat sedan 2016 års mätning. Den totala omsättningstillväxten uppgår i år till nettotalet 54 och är avsevärt högre än för landets genomsnitt på 32. Det är även den starkaste omsättningstillväxten av alla län i Sverige. Totalt är det 63 procent av länets företag som har ökat omsättningen i verksamheten de senaste tolv månaderna samtidigt som 9 procent har minskat omsättningen under samma tidsperiod. Västerbottens företag förväntar sig en fortsatt ökad omsättningstillväxt under det kommande året.

Figur 7 Omsättningsutveckling (nettotal) i Västerbottens län och riket 1995-2017

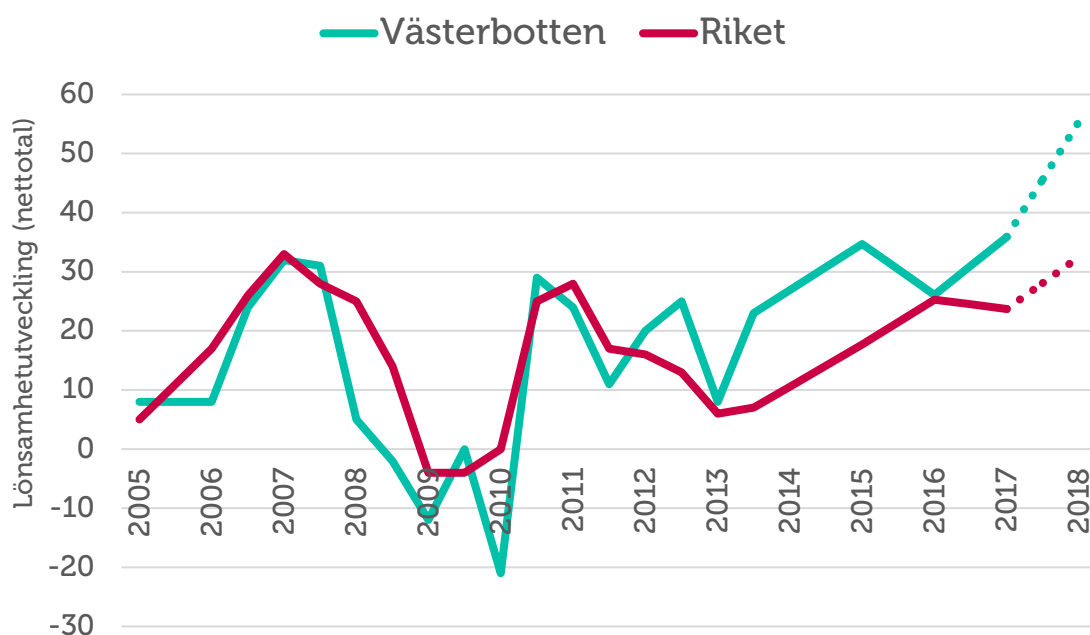

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. Tillväxten av lönsamheten i Västerbottens län har ökat kraftigt under de senaste tolv månaderna. Av företagen i länet har 46 procent ökat sin lönsamhet medan 10 procent haft en minskad lönsamhet. Detta resulterar i en total lönsamhetstillväxt på nettotalet 36, vilket är en ökning från fjolårets netttotal på 24 och ligger även över riksgenomsnittet med god marginal.

Utvecklingen framöver ser väldigt ljus ut, vilket avspeglar den fortsatt goda konjunkturutvecklingen. Rörelserna i lönsamheten avspeglar framför allt hur småföretagen påverkas av den internationella konjunkturen men också svängningar i den inhemska ekonomin.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Västerbottens län och riket 2005-2017

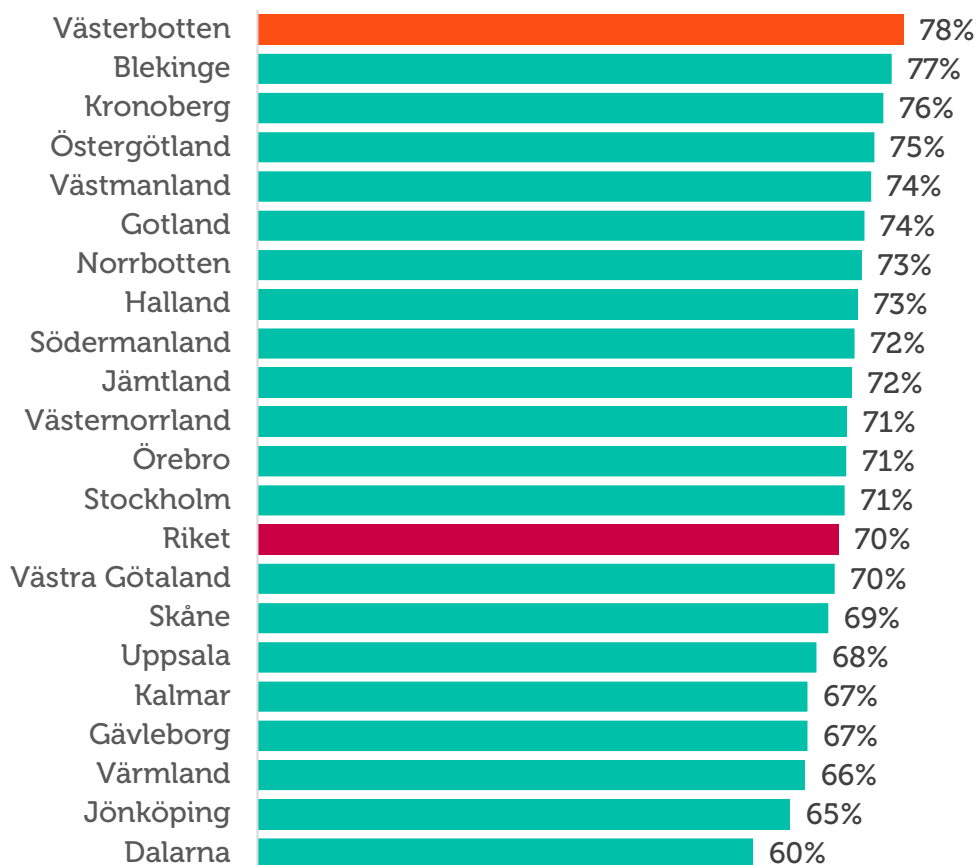
Företagens prisförväntningar

Att konjunkturen nu stärkts leder till att en större andel av företagen i länet räknar med att kunna höja priserna kommande år. Företagen i Västerbottens län har högre förväntningar gällande prisutvecklingen än genomsnittet för riket. Totalt förväntar sig 47 procent av företagen kunna höja sina försäljningspriser samtidigt som endast 1 procent av företagen tror att de kommer sänka sina priser under de kommande tolv månaderna. Detta är högre förväntningar än riksgenomsnittet där 40 procent av företagen räknar med att kunna höja sina försäljningspriser.

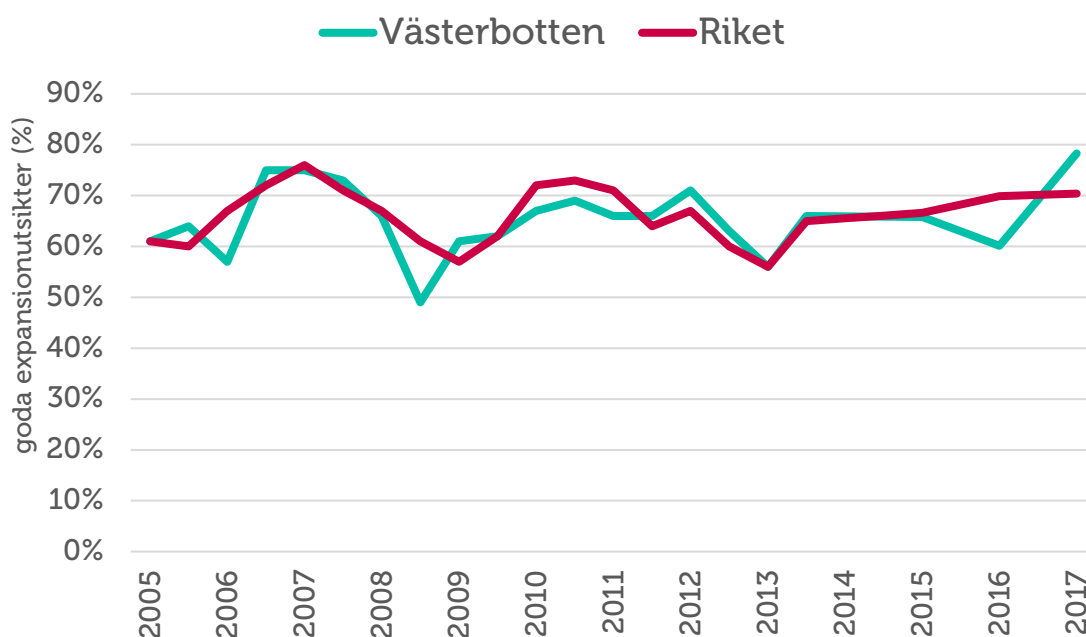
Expansionsutsikter och hinder för expansion

Utvecklingen i Västerbottens län har varit mycket god under det senaste året och länets småföretag är optimistiska om expansionsutsikterna framöver. Av företagen i Västerbottens län upplever 78 procent att de har goda utsikter att expandera på sikt, vilket är en ökning med 18 procentenheter sedan fjolårets rapport. Samtidigt är det nästan 9 av 10 av Västerbottens företag som uppger att de vill växa.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2017

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Västerbottens län och riket 2005-2017

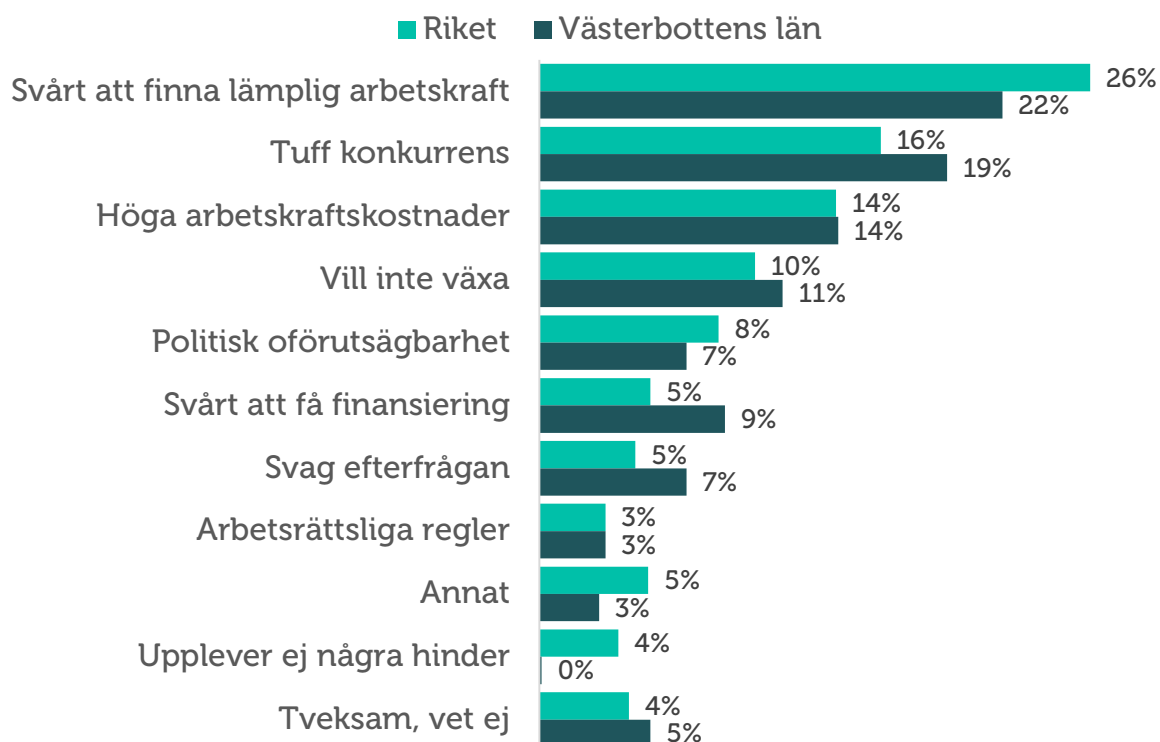

Det främsta tillväxthindret hos småföretagen i Västerbottens län är svårigheterna med att finna lämplig arbetskraft, vilket 22 procent av företagen uppger. Det är en klar förbättring från i fjol, då var tredje företag ansåg att detta var främsta tillväxthindret. Den goda utvecklingen i samtliga delfaktorer kan sannolikt delvis härledas till att det tycks ha blivit enklare att finna lämplig arbetskraft i länet. Tuff konkurrens, framför allt på grund av att det finns för många konkurrenter i samma bransch, upplevs också som ett betydande tillväxthinder för många företag i Västerbotten.

Svårighet att få finansiering är vanligare för småföretagare i Västerbotten än för riksgenomsnittet. Mindre ägarledda företag som vill växa är beroende av likviditet och finansiering för investeringar eller, vilket oftast inte är fallet, ett tillräckligt stort eget kapital. Att driva och utveckla företag kommer med ett stort risktagande, ofta med svaga kassaflöden i själva utvecklingsfasen, där entreprenören accepterar en lägre och osäkrare inkomst i utbyte mot en framtida värdetillväxt. För att småföretagen ska kunna upprätthålla sin roll som jobb- och välfärdsskapare krävs incitament för detta risktagande. Ett sådant är att det måste bli enklare för företagen att få finansiering.

Vidare ses höga arbetskraftskostnader som det främsta tillväxthindret hos 14 procent av företagen. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag. Skattehöjningar och regelkrångel kommer att minska incitamenten till företagande och sysselsättning, vilket riskerar att leda till lägre tillväxt samt hämma företagens vilja och möjligheter att växa.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Västerbottens län och i riket 2017 (procent)

Konjunkturrisiker

Den svaga inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisiken enligt 50 procent av företagen i länet. Löneökningar ses som den främsta konjunkturrisiken för 13 procent av företagen i Västerbotten, vilket är en högre andel än i fjol. Det är även 12 procent av företagen som inte ser någon risk, vilket sannolikt är en följd av det goda konjunkturläget i länet.

Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska finns det en betydande osäkerhet kring utvecklingen framöver, särskilt vad gäller den svenska konjunkturons utveckling. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

Politiska risker

Den främsta politiska risken är potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter vilket anges av 40 procent av Västerbottens alla företag. Detta är en ökning från fjolårets resultat. Att det är en högre andel företag som i år ser detta som en risk är sannolikt en följd av att det är många företag i länet som har ökat antalet anställda de senaste tolv månaderna. Ökade skattekostnader och oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn upplevs som de främsta riskerna av 25 respektive 18 procent av länets företag. Oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn slår framför allt mot sektorer som i högre grad berörs av den politiska debatten, exempelvis företag i LOV-systemen eller utförare av ROT- och RUT-tjänster.

Figur 12 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har utvecklats mycket väl under det senaste året och de små och medelstora företagen är tillväxtmotorn, så även i Västerbottens län.

Småföretagarkonjunkturen i Västerbotten har förbättrats avsevärt under det gångna året. Konjunkturindikatorn har ökat från 103 till 115 på ett års tid och hamnar därmed klart över riksgenomsnittet som har ett nettotal på 74. Indikatorn har ökat sedan 2013 och förväntningarna på de kommande tolv månaderna är fortsatt goda bland företagen i länet.

Det är nästan 9 av 10 företag som uppger att de vill växa och 78 procent av samtliga företag som anser att de har goda möjligheter att expandera sin verksamhet. Företagen upplever samtidigt en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden och höga arbetskraftskostnader samt tuff konkurrens gör att många företag tvekar att anställa.

Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt och företagen är fortsatt optimistiska, finns en viss osäkerhet om utvecklingen framöver. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft. För vissa branscher tycks den politiska diskussionen kring tillstånds- och tillsynsprövning ha en tydlig effekt på förväntningarna.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företag som utgör motorn i jobbskapande. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker,

som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd.

De viktigaste förutsättningarna för ett starkt företagsklimat är goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oberoende av företagsform och bransch. Utan hänsyn till om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

Viktiga åtgärdsområden för att stärka det svenska företagsklimatets utveckling är därför:

- **Säkra småföretagens tillgång till kompetens.** Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning mellan företagens kompetensbehov och jobbsökande samt att utbildningar svarar mot företagens behov. Utbildningssystemets utformning behöver bli mer dynamiskt och lyhört för arbetsmarknadens efterfrågan.
- **Sänk arbetsgivaravgifterna och kostnaden för att anställa.** Eftersom Sverige står inför en rad utmaningar vad gäller arbetslöshet och integration är det viktigt att verkligen fundera på alla möjliga sätt att sänka trösklarna till arbetsmarknaden och skapa vägar in i arbetslivet och det svenska samhället.
- **Förenkla och sänk skatterna på företagande.** Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationell konkurrenskraft och incitament till företagande, arbete och utbildning. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ökade kostnader för företagare genom högre skatter gör det svårare att investera och anställa. På liknande sätt leder höjningar av inkomst- och marginalskatterna till minskad sysselsättning och lägre risktagande. På längre sikt utarmas den svenska konkurrenskraften.